

PRIVREDNA / GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

GLASNIK

Broj 99 - 100 * Godina XI * decembar-prosinac 2010. / januar-siječanj 2011.

ISSN 1840-0310

Odbor Udruženja metalske i elektro industrije FBiH

Sveobuhvatna analiza stanja

Međukomorska saradnja

Memorandum o razumijevanju sa Privrednom komorom Adana

ISSN 1840-0310

Saradnja sa Turskom

Posjeta sajmu u Adani

U saradnji sa Vanjskotrgovinskom / Spoljnotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine, Sajmom u Adana - Turska, te najvećim organizatorom sajmova u Turskoj - firmom TU-YAP iz Istanbula i predstavništvom za Balkan - Adonis - Skoplje, organizirana je poslovna posjeta Međunarodnom sajmu poljoprivrede „Adana Agriculture“ i „Adana Green House Garden“, održanom početkom novembra u gradu Adana, koji je smješten na jugu Turske u blizini sirijske granice.

Kako je nastala ATO?

Odlukom Ministarstva trgovine i poljoprivrede Turske, davne 1894. godine, osnovana je Privredna komora trgovine i industrije, 1909. godine preuzela je u svoj sistem i poljoprivredu. Početkom Prvog svjetskog rata se odvojila od Poljoprivredne komore i postojala je kao Privredna komora trgovine i industrije Adana.

Tek nakon 1966. godine, na zahtjev velikih industrijskih kompanija članica Komore, u skladu s Odlukom Skupštine Komore i odobrenjem Ministarstva trgovine, u Adani su formirane dvije posebne komore: Privredna komora Adane - ATO i Industrijska komora Adane koje i danas funkcionišu. U prvoj polovini 2009. godine Privredna komora Adane je imala 25.000 članica. Predsjednik komore Šaban Baš je izuzetno cijenjen kako u krugovima privrednika tako i u državnim institucijama Republike Turske.

Bosanskohercegovačku delegaciju su sačinjavali predstavnici domaćih kompanija: Norfich d.d. Blagaj, IBM Komerc d.o.o. Bugojno, Prima Inter d.o.o. Travnik, Vitinka a.d. Kozluk, Bimal d.d. Brčko i Agricom d.o.o. Sarajevo, predstavnici V/STKBiH i Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, koji su u okviru zvanične posjete imali program aktivnosti u skladu sa protokolom dogovorenim sa organizatorom.

U prisustvu brojnih privrednika, zvanica i medija, manifestaciju su zvanično otvorili guverner pokrajine Adani i Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH.

Na ovogodišnjem sajmu preko 600 izlagača i suizlagača iz oko 25 zemalja na 23.000 m² zatvorenog i oko 20.000 m² otvorenog prostora predstavilo je najnovija tehnička i tehnološka dostignuća u oblasti primarne poljoprivrede proizvodnje, stočarstva, mehanizacije, stakleničkog uzgoja i navodnjavanja „kap po kap“

Predstavnici komora i privrednici održali su bilateralne razgovore sa privrednicima Turske i Sirije.

Tokom Sajma potpisan je Memorandum o razumijevanja između P/GKFBiH i Privredne komore Adane - ATO.

Mirsada MEŠANOVIĆ
m.mesanovic@kfbih.com

GLASNIK

Privredna / Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
List izlazi mjesečno
Godina XI
Broj 99 - 100
decembar-prosinac 2010
januar/siječanj 2011.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda,
glavni urednik,
Amela Kečo,
odgovorni urednik,
članovi:
Mira Idrizović,
Šemsa Alimanović,

Ljubo Dadić
i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

Adresa:

Privredna / Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/566-300
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/566-222 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo

Općinski sud Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018

Identifikacioni broj
4200088140005

Identifikacioni broj PDV
200088140005

DTP: "Privredna štampa"

Štampa: Suton d.o.o., Varaždinska 2
Široki Brijeg
Besplatan primjerak

Memorandum o razumijevanju između Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH i Privredne komore Adana

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH (P/GKFBiH) i Privredna komora Adana (ATO), sa željom da doprinesu razvoju, promociji i diverzifikaciji trgovinske razmjene, ekonomske saradnje, komercijalne i kulturne veze između dvaju poslovnih zajednica u svrhu zajedničkog interesa obje strana, poštujući pritom zakone i regulacije obje zemlje, zaključile su Memorandum o razumijevanju:

1. P/GKFBiH i ATO će podržati članove preduzeća u različitim ekonomskim i trgovinskim saradnjama, uključujući investicije u eksploataciju, zajedničko ulaganje, među-sobnu proizvodnju i omogućiti im promociju usluga i olakšica.

2. P/GKFBiH i ATO će poduzeti inicijativu za razmjenu na redovnoj osnovi, trgovinu i ekonomske informacije, koje će pomoći jedni drugima za bolje razumijevanje tržišta i politiku trgovine i investicija neophodnih za zajedničke projekte.

3. P/GKFBiH i ATO će izmjenjivati statističke i ekonomske podatke, informacije i publikacije neophodne za njihove poslovne zajednice.

4. P/GKFBiH i ATO će obostrano dostavljati informacije o kupovini, prodaji i saradnji

članova, koje će pomoći jedni drugima da pruže usluge i konsultacije svojim članovima, kao i šanse za partnerstvo.

5. Svaka strana će razmijeniti trgovinsku delegaciju i misiju, pomoći jedni drugima da organizuju posjetu i istraživanje tržišta, organizovati ekonomske i trgovinske seminare, poslovne razgovore i druge neophodne poslovne aktivnosti.

6. P/GKFBiH i ATO će osigurati jedna drugoj informacije o najvažnijim međunarodnim izložbama i sajmovima koji će biti održani u zemlji, promovisati bilateralne susrete, pomoći jedni drugima u organizaciji i sudjelovanju, posjeti i ostalim aktivnostima vezanim za sajam.

7. P/GKFBiH i ATO će podsticati razvoj turizma između dvije zemlje.

8. P/GKFBiH i ATO će podsticati institucionalno partnerstvo u istraživanju, razvoju i obuci.

9. Ovaj protokol stupa na snagu nakon njegovog potpisivanja i ostaje na snazi sve dok bilo koja strana ne zahtijeva raskid.

**Privredna/Gospodarska
komora FBiH**

**Privredna
komora Adana**

Sveobuhvatna analiza stanja

Sjednica Odbora Udruženja metalske i elektro industrije FBiH (OUMEI), u svom proširenom sazivu, održana je 9. 12. ove godine, u Tešnju u Fabrici pumpi i prečistača - Pobjeda.

Sjednici su prisustvovali, uz članove Odbora: predstavnici Federalnog i Kantonalnog (TK) ministarstva energije, rudarstva i industrije; Elektroprivrede BiH; predsjednici kantonalnih privrednih komora (USK, Ze-do i SBK); dekan Fakulteta za metalurgiju i materijale Univerziteta Zenica i pomoćnik direktora Instituta Kemal Kapetanović.

U uvodnom obraćanju, pozdravljajući prisutne, Avdo Rapa, potpredsjednik Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, konstatirao je da je za oporavak i željeni rast u metalnoj i metaloprerađivačkoj industriji nužno promijeniti poslovni ambijent u kome bi se trebala uspostaviti drugačija mjerila, vrijednosti i prioriteta. Promijenjeni poslovni ambijent mora u prvi plan staviti domaću proizvodnju i ponuditi rješenja koja će stimulirati razvoj, izvoz gotovih proizvoda i novo zapošljavanje.

Izveštaj o radu za 2010. godinu i Plan rada ovog Sektora za narednu godinu prezentirala je mr. Nafija Šehić-Mušić i akcentirala tri strateška cilja, koja su u sinergiji sa Akcionim planom i Strategijom BiH, te pozvala prisutne da daju svoj doprinos prijedlozima konkretnih aktivnosti potrebnih za njihovo ostvarenje:

Tri strateška cilja

Konkurentnost:

- obezbjeđenje jedinstvenog ekonomskog prostora,
- unapređenje tehnološke infrastrukture,
- unapređenje poslovne infrastrukture (oblast klasterkih inicijativa, institucionalna podrška).

Mjere i prioriteta djelovanja (u suradnji sa institucijama sistema):

- harmonizirati propise u zemlji,
- ubrzati usvajanje tehničkih standarda,
- podržavati konkurentnost izvoza bh. proizvoda i usluga (razviti laboratorije za certificiranje standarda i kvaliteta da bi se izvršila certifikacija bh. proizvoda i kompanija prema međunarodnim standardima, CE znaku, ISO itd),
- uključiti se u odabir izbora optimalnih lokacija za tehnološke parkove, centre izvrsnosti, poslovnih zona i sl. (npr. Zenica - novi materijali, metaloprerađivačka faza, nove tehnologije u ostalim sektorima; Gračanica - centar za alate; Mostar - tehnologije prerade obojenih metala, obnovljiva energija i dr),

- podržati aktivnosti na jačanju kapaciteta razvojnih agencija na svim nivoima za edukaciju, konsalting

i informisanje o klaster inicijativama i preduzetničkoj infrastrukturi,

- uključiti se u izradu nacionalne strategije razvoja klastera,

- UMEI će, u suradnji sa menadžmentom Komore, preuzeti edukaciju najperspektivnijih sektorskih i regionalnih koncentracija preduzeća, te promovisanje klaster inicijativa u sektoru MEI,

- podržati firme u dobijanju certifikata internacionalne kvalitete i treningu osoblja u oblasti poslovnih funkcija koje se odnose na osiguranje i kontrolu kvalitete,

- identificirati preduzeća - lidere, i potom organizovati dalje aktivnosti razvoja klastera prema perspektivnim slučajevima.

Zapošljavanje:

- poboljšanje uslova za stvaranje i razvoj novih MSP,

- razvoj strateškog partnerstva i privlačenje stranih investicija.

Mjere i prioriteta djelovanja:

- pojednostaviti postupak registracije,

- podsticati razvoj poduzetničke infrastrukture (inkubatori i sl),

- razvoj poslovnih zona, klastera (mikro, mezo i makro), tehnoloških parkova, te , u vezi s tim, nastaviti započete aktivnosti na formiranju Konzorcija MEI,

- jačanje konkurentne sposobnosti (poslovni standardi, ISO, istraživanje i inovacije),

- razvoj konsultantske i trening podrške,

- aktiviranje investicijskog potencijala i resursa dijaspore.

* Formirati interresornu radnu grupu, koja će akcentirati i ulogu Komore, odnosno Udruženja i raditi na realizaciji programa iz prethodnih stavki.

Održivi razvoj i zaštita okoline:

UROU će, u nastojanju da da podršku u ostvarenju strateškog cilja „Održivi razvoj i zaštita okoline“, što je u sinergiji sa Federalnom strategijom zaštite okoline 2008 - 2018. i dokumentom „Prilog strategiji razvoja FBiH i BiH kroz prizmu razvoja metalske i elektro industrije FBiH“, vezano za industrijski sektor, svoje aktivnosti usmjeriti na suradnju sa kompanijama, vladinim i nevladinim organizacijama, za postizanje operativnih ciljeva i mjera.

a) Smanjenje zagađivanja zraka iz industrije - tehnološka postrojenja

- Promocija čistije proizvodnje,

- Uspostava sistema okolinskog upravljanja u određenim industrijskim granama.

b) Smanjenje energijske intenzivnosti

- Pomoć pri uspostavi sistema za statističko praćenje parametara kojima se definira energijska intenzivnost po privrednim granama;

- Popularizacija osnivanja ESCO kompanija (Energy Service Company);

- Uvesti sistem energijskog audita u privredi (dobrovoljni mehanizam);

- Uključivanje u međunarodne programe za podsticanje snižavanja energijske intenzivnosti i povećanja energijske efikasnosti.

c) Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Za dostizanje ovog operativnog cilja Komora (sa udruženjima) treba:

- Podsticati uvođenje u upotrebu obnovljivih izvora energije s ciljem smanjenja zavisnosti od uvoza energenata,

- Unaprijediti suradnju sa SAFEGE Consulting Engineers, na realizaciji projekta „Održivi industrijski razvoj“ - Podrška EU implementaciji Direktive o integralnoj prevenciji i kontroli zagađenja (IPPC).

Nakon prezentiranih aktivnosti u protekloj godini i Okvirnog plana rada za narednu godinu, od stručnog radnika Komore, u raspravi su učestvovali gotovo svi prisutni, te je, nakon izrečenih pohvala i čestitki za rad i organizaciju rada Odbora UMEI, zaključeno:

□ Usvaja se izvještaj o radu Odbora za 2010. godinu, jednoglasno.

□ Usvaja se Plan rada Odbora za 2011. godinu, uz sljedeće dopune:

- Poticanje razvoja regionalnog partnerstva, čime se otvaraju široke poslovne mogućnosti;

- Jačanje udruživanja i povezivanja;

- Reforma poticajne politike;

- Formirati konzorcij korisnika usluga;

- Pojednostavljenje carinskih procedura, kao i garancija za privremeni uvoz;

- Pojednostavljenje procedure pristupa Razvojnoj banci, te intervenirati da se dio kreditnih sredstava usmjerava namjenski ovoj industriji, kao i zaštiti okoliša (za poštovanje principa proisteklih iz operativnog plana Okolinske dozvole);

- Rasterećenje privrede (porezi, doprinosi...);

- Preispitivanje kolektivnih i sl. ugovora;

- Organizirano pristupiti sajmovima iz ove branše, naročito Sajmu auto-industrije u Kragujevcu;

- Inicirati, preko institucija sistema, izgradnju jednog postrojenja - prečištača otpadnih voda na nivou države.

Dogovoreno je da se, eventualne, naknadne primjedbe i sugestije vezane za Plan dostave u roku od deset dana, kako bi se uključile u zbirni dokument koji

će pripremiti Komora, koji će poslužiti za dogradnju platforme za zastupanje interesa članica Komore u nadležnim institucijama kojima će se predočiti problematika ovog sektora i njihovo viđenje rješavanja određenih pitanja.

Formiranje Konzorcija

Razmatrani su i dokumenti: Sporazum i Prijedlog odluke o formiranju konzorcija metalske i elektro industrije.

Predstavnici Komore su u raspravi pojasnili ciljeve formiranja konzorcija:

da „okupi“ domaće kompanije kako bi mogle učestvovati u realizaciji projekata vezanih, naročito, za rudarstvo i elektroindustriju.

- Stoga smo odlučili da uvežemo kompanije iz ovog sektora kako bi bile konkurentnije u dobijanju poslova - rekao je Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH, budući da su ove kompanije pojedinačno slabe, kako bi se izborile u utakmici s većim kompanijama i udružene bile jače i sposobnije da se natječu i eventualno pobijede na nekim tenderima. Dakle, potrebne su i kvalitetne pripreme za zajednički nastup, zaključio je Rapa.

Konzorcij je otvorenog tipa i predviđa mogućnost pristupanja i drugih članica, a sve radi bolje pripreme kod kandidiranja ili javnog nastupa na tenderima. Okončanje procesa objedinjenja Elektroprivrede BiH i rudnika ugljena u FBiH šansa je ne samo za elektroenergetski sektor već i za domaću metalsku i elektroindustriju.

Odbor UMEI podržava aktivnosti oko formiranja Konzorcija MEI, te jednoglasno usvaja odluku o formiranju Konzorcija metalske i elektro industrije i donosi:

Zaključak:

„Uvidom u prijedlog teksta Sporazuma o Konzorciju, Odbor UMEI isti verificira u integralnom tekstu.

Zadužuje se direktor Sektora MEI da prati i periodično izvještava Odbor o daljim aktivnostima na realizaciji Sporazuma.

Na narednoj sjednici Konzorcija uslijediće izbor lidera i dogovor o načinu rada.

Članice - Potpisnice osnovnog Sporazuma o Konzorciju su: „Mašinoremont“ d.o.o. Banovići, „Aka metalž d.o.o. Gračanica, „Livnica Visoko“ d.d. Visoko, „Bosnia valves“ d.o.o. Tuzla, „BNT-„Metalno“ d.o.o. Zenica, „Elektromont“ d.o.o. Banovići i „INDEX“ Gračanica.

O situaciji u Livnici čelika Tuzla, kao i o načinu rješavanja u proteklom periodu, govorio je Fadil Halilović, direktor. Između ostalog, akcentirao je da je veliki uspjeh što je poništena neuspješna privatizacija i što je država ponovo postala većinski vlasnik sopstvenog kapitala (67%).

Direktor se, uručenjem simboličnog poklona, zahvalio svima onima koji su doprinijeli razrješavanju problematike u Livnici, a time ih obavezao da se i dalje aktivno uključe u rješavanje poteškoća koje su još prisutne u ovom kolektivu.

Potpredsjednik Avdo Rapa se osvrnuo na problematiku rada Komore, te poteškoće u radu Udruženja, koje proizlaze iz neizmirenja obaveza članica prema Komori, naročito kada je u pitanju redovna uplata članarine. Iako je Komora pokazala i pokazuje fleksibilnost kada je to u pitanju, vodeći računa o ekonomskoj moći svakog privrednog subjekta i prilagođavajući se time njihovim mogućnostima, izostaje uplata članarine, što može dovesti do gašenja Udruženja.

Prisutnima se obratila i autorica knjige Priručnik za čelik - Zinaida Pašić, predstavljajući sadržaj priručnika i svrsishodnost potrebe za njegovim posjedovanjem.

Mr. Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

n.sehic@kfbih.com

Potaknuti uključivanje žena u business

Peti kongres poduzetnica Jadransko-jonskog područja održan je u Međugorju - Herceg etno selo. Inicirao i ustanovio Okrugli stol za žensko poduzetništvo, u okviru Foruma Jadransko-jonskih gospodarskih komora, s ciljem da ženama poduzetnicama jadransko-jonske regije pruži priliku za neposredne kontakte i razmjenu iskustava i znanja.

Kongres se održao pod nazivom „Inovacijom do konkurentnosti“ 8. i 9. studenog 2010. godine.

Okupio je žene poduzetnice iz Italije, Hrvatske, Albanije i Bosne i Hercegovine.

Domaćin Kongresa bila je Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH, koja je članica AIC Foruma Jadransko-jonskih komora, te ga je pozdravnim govorom otvorio Jago Lasić njen predsjednik.

Prigodnim uvodnim govorima obratili su se, pored predsjednice AIC Foruma Jadranke Radovanić, predsjednici Vlade Hercegovina Srećko Boras i Provincije Ancona Patrizia Casagrande Esposto, zastupnica u Parlamentu FBiH Katica Čerkez, direktorica Regionalnog centra za jednakost spolova Mary Ann Rukavina Cipetić, direktorica Fondacije BHWI Marijana Dinek, glavna tajnica HGK Martina Velnić Župić i Radmila Komadina, zamjenica gradonačelnika Mostara.

Svi su iskazali želju da Kongres posluži promociji žena poduzetnica jadransko-jonske regije, pomogne im da iskoriste mogućnosti koje im se pružaju na međunarodnom planu kroz sudjelovanje u zajedničkim projektima i drugim vidovima suradnje.

U tematskom dijelu Kongresa pod nazivom: Inovacija - pokretač razvoja i glavni izvor globalne konkurentnosti, prof. dr. Ante Mišković, ispred Federalnog ministarstva poduzetništva i obrta, imao je zanimljivo predavanje „Od inovacije do proizvoda“.

O temi žensko poduzetništvo u BiH čuli smo izlaganja Branislave Crnčević Čulić iz Agencije za ravnopravnost spolova BiH sa predavanjem „Ravnopravnost spolova u BiH“, Ljerke Marić, direktorice Direkcije za ekonomsko planiranje BiH sa prezentacijom „Regulatorni i institucionalni okvir i kreiranje politike ženskog poduzetništva“, kao i Shani Nanda iz Vijeća za regionalnu suradnju - Sarajevo o temi „Pomoć koju vijeća za regionalnu suradnju pruža ženskom poduzetništvu“.

Na business panelima ispred FBiH predstavile su se: Ružica Ćurković, vlasnica firme „Kupreška mljekara“ iz Kupresa, sa programom proizvodnje sira i mliječnih proizvoda, kao i Zdenka Ćorić, vlasnica „Modex tekstila“ iz Mostara, sa proizvodima unikatnih modela po vlastitom dizajnu od vrhunskih materijala.

AIC Forum Okrugli stol za žensko poduzetništvo, predsjednice AIC Foruma Radovanić i predstavnice Gospodarske komore Ancona Luciane Frontini prezentirale su natječaj za dodjelu nagrada inovativnim ženskim poduzećima Jadransko-jonskog područja.

Cilj je natječaja nagraditi ženska poduzeća koja se izdvajaju po:

- originalnosti i inovaciji aktivnosti koju vrše i po načinu upravljanja poduzećima;

- primjeni dobrih praksi u cilju zaštite okoliša i socijalne odgovornosti koju EU komisija definira kao „dobrovoljno integriranje socijalnih i ekoloških problematika u uobičajenim trgovinskim aktivnostima poduzeća i u odnose s dionicama“;

- primjeni projekata koji usklađuju radno mjesto i slobodno vrijeme, poticanje zaposlenosti, valorizaciju ljudskih resursa promičući ujedno aktivnosti koje potiču sudjelovanje žena u procesu donošenja odluka.

Na natječaj se mogu prijaviti ženska poduzeća – „udruge i društva osoba u kojima je udio žena najmanje 50%, društva kapitala u kojima je udio ženskog kapitala najmanje 50% od ukupnog kapitala i u čijim je upravnim tijelima najmanje 50% žena, kao i samostalna poduzeća kojima upravljaju žene“.

Sjedište poduzeća u BiH mora biti na teritoriji FBiH i mora biti članica P/GKFBiH.

Obrazac o sudjelovanju, kao i sve informacije poduzetnice mogu naći na web stranicama Stola za žensko poduzetništvo: www.womeninbusiness.forumaic.org. Natječaj je otvoren do 1. 2. 2011. godine.

Željana BEVANDA

Zeljana.bevanda@yahoo.com

Susret u Beogradu

U okviru „CEFTA nedjelje 2010.“, koja je održana početkom novembra u Beogradu, održan je i Forum privrednih komora, te sesija radnih grupa CEFTA foruma

Glavni prioriteti u primjeni CEFTA sporazuma u ovoj godini su potencionalno otvaranje pregovora o liberalizaciji u oblasti usluga, stvaranje jednakih uslova za investicije, otvaranje tržišta javnih nabavki i postizanje konkurentnosti i usaglašene trgovinske liberalizacije.

Na forumu CEFTA nedjelje učestvovali su predstavnici privrednih komora, privrednici i predstavnici nadležnih institucija koji kreiraju ekonomsku politiku iz osam zemalja članica CEFTA sporazuma. Zajednički stav učesnika foruma je da je potrebno sagledati potencijale regiona kako bi se uspostavila čvršća međusobna privredna saradnja.

Bezcarinska trgovina i ujednačavanje uslova poslovanja, u skladu sa pravilima WTO i standardima EU, dopriniće povećanju proizvodnje i zaposlenosti, širem asortimanu robe, većoj konkurentnosti i značajnijem prilivu investicija u regionu.

Problem provođenja CEFTA sporazuma predstavljaju necarinske barijere. Na osnovu istraživanja postoji više od stotinu različitih necarinskih barijera. Najčešće su komplikovane procedure na graničnim prelazima, nedovoljan broj međunarodno priznatih akreditacijskih i certificiranih „kuća“, ovlaštenih laboratorija, nepriznavanje certifikata o porijeklu robe, neusklađenost domaćih standarda i tehničke regulative sa međunarodnim standardima. Istaknut je pozitivan primjer potpisivanja Protokola o međusobnom priznavanju dokumenata izdatih od akreditovanih kuća i olakšavanje bilateralne trgovine između Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije.

Neophodna je još intenzivnija saradnja privrednih komora regiona i snažnije insistiranje na uklanjanju necarinskih barijera kako bi se stvorio jedinstveni trgovinski prostor u ovom dijelu Evrope.

Istaknuto je da privredne komore veliku pažnju treba da posvete edukaciji privrednika o CEFTA sporazumu i njegovim pojedinim segmentima (porijeklo robe), jer je uočeno da nemaju dovoljno znanja i informacija.

M. M.

Promovisan CEFTA portal

U povodu „CEFTA nedjelje 2010.“ u Beogradu je zvanično promoviran i pušten u rad „CEFTA trgovinski portal“.

On-line Trgovinski portal sadrži sve relevantne i praktične informacije o trgovini sa zemljama potpisnicama „CEFTA 2006“. Prilikom izvoza ili uvoza robe u zemljama CEFTA sporazuma moraju se poštovati pravila i propisi koji se odnose na carine, dozvole, procedure, sanitarne, fitosanitarne i veterinarske kontrole.

Kako bi se skratilo vrijeme i smanjili troškovi preduzećima (koja izvoze ili uvoze) u prikupljanju potrebnih informacija, portal je dizajniran kao „jedinstvena tačka“ za pristup relevantnim informacijama svih osam zemalja potpisnica CEFTA sporazuma. Na portalu se, uz obrazloženje svih faza trgovinskih procedura, nalaze liste i svi on-line dokumenti koji su potrebni za izvoz ili uvoz robe. Prevaziđene su i jezičke barijere, koje su često komplikovale dobijanje potrebnih informacija, tako da se sada na svim službenim jezicima zemalja CEFTA i na engleskom jeziku transparentno nalaze svi propisi, informacije i potrebni dokumenti.

Portal je implementiran u okviru projekta GTZ-a „Otvoreni regionalni fondovi za unapređenje vanjske trgovine u jugoistočnoj Evropi“ (ORF FT), i pružati će podršku do decembra 2012. godine.

Web adresa portala:

www.ceftatradeportal.com

Radne grupe za poljoprivredu Foruma potpisnica CEFTA sporazuma

U sklopu programa aktivnosti „CEFTA nedjelježu Beogradu je održana III sjednica Radne grupe Foruma komora za poljoprivredu. Sjednici su prisustvovali predstavnici Unije privrednih komora Albanije, Vanjskotrgovinske / Spoljnotrgovinske komore BiH, Privredne / Gospodarske komore Federacije BiH, Hrvatske gospodarske komore, Stopanske komore Makedonije, Privredne komore Moldavije, Privredne komore Crne Gore i Privredne komore Srbije

Predstavnici komora su tokom priprema za sjednicu dostavili raspoložive podatke o razmjeni poljoprivredno-prehrambenim proizvoda i pripremili kratke izvještaje i prezentacije o dogovorenim temama.

Na sjednici Radne grupe istaknuto je:

■ Tokom primjene Sporazuma ostvaren je značajan rast razmjene poljoprivredno-prehrambene robe između zemalja potpisnica CEFTA sporazuma i u 2008. godina dostignut je najviši nivo u iznosu od oko 1.590 miliona eura. U 2009. godini, usljed uticaja svjetske ekonomske krize, rast je zaustavljen, pri čemu je trgovina poljoprivredno-prehrambenim proizvodima smanjena za oko 3,8 posto (1.530 mil. eura). Zbog daleko većeg pada trgovine ostalom robom, udio poljoprivrede u ukupnoj trgovini CEFTA regiona povećan je sa 23 posto u 2008. na 29 posto u 2009. godini. U prvoj polovini 2010., u prosjeku, je zadržan nivo trgovine iz prethodnih godina.

■ Aktivnosti potpisnica CEFTA na potpisivanju i primjeni sporazuma o slobodnoj trgovini sa trećim zemljama pružaju mogućnost za intenzivniju saradnju, zajedničko investiranje u regionu i razvoj partnerskih odnosa u nastupu na trećim tržištima.

■ Između II i III sjednice Radne grupe za poljoprivredu privrednici u regionu su ukazali na pojavu necarinskih barijera u trgovini poljoprivrednom robom, donošenjem odluka kojim su pojedine članice ograničavale uvoz, što je ometalo izvršenje dogovorenih poslovnih aranžmana, kao i u vidu pooštavanja kontrola na granicama koje su usporavale protok robe.

■ Ocijenjeno je da je postignut napredak u implementaciji zakonodavstva EU u nacionalna zakonodavstva potpisnica CEFTA, pri čemu je za privrednike važno da odgovarajuće državne institucije, kroz stalne međusobne konsultacije i razmjenu iskustava, postignu što viši nivo kompatibilnosti primjene novih propisa i procedura.

Na osnovu informacija i konstatacija donešeni su i zaključci:

■ Privredne komore pozdravljaju preduzete aktivnosti na obezbjeđenju dalje liberalizacije trgovine poljoprivredno-prehrambenim proizvo-

dima sklapanjem bilateralnih aranžmana, ukoliko nema mogućnosti da sve potpisnice CEFTA sporazuma istovremeno prihvate dodatni Protokol i Aneks, a sve u cilju primjene novih koncesija od 1. 1. 2011. godine.

■ Privredne komore podržavaju aktivnosti državnih institucija BiH i Srbije u vezi sa međusobnim priznavanjem certifikata. Posebno pozdravljaju potpisivanje Sporazuma o veterinarskoj saradnji. Također su podržane i aktivnosti koje su druge zainteresirane potpisnice CEFTA sporazuma poduzele na otvaranju pregovora o međusobnom priznavanju certifikata i zahtijeva se što brži završetak pregovora i potpisivanje odgovarajućih sporazuma.

■ Privredne komore svesrdno podržavaju uspostavu Trgovinskog portala CEFTA i očekuju da njegovo funkcionisanje obezbijedi smanjenje postojećih, kao i preventivno uklanjanje nastanka novih necarinskih barijera u trgovini.

M. MEŠANOVIĆ

Problemi?

Isti problemi već godinama muče šumarstvo i drvnu industriju

Ovo je rečeno na sastanku Grupacije šumarstva i drvne industrije Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, koji je održan 29. 10. 2010.

Stanje u ovoj oblasti se mora hitno mijenjati. To se moglo čuti od privrednika koji su prisustvovali sastanku i koji žele da se što prije promijene položaj, a i odnosi šumarstva i drvne industrije. Riječ je, prije svega, o donošenju Zakona o šumama, izradi strategije razvoja šumarstva i drvne industrije, podršci izvozu finalnih proizvoda od drveta, usvajanju i primjeni europskih standarda.

Privrednici žele što prije ući u dijalog sa novoizabranom Vladom FBiH o kreiranju poslovnog ambijenta za uspješniji rad ove industrijske grane. Potencijali branše nisu još iskorišteni u mjeri koja bi omogućila drvoprerađivačima veći izvoz. Situacija u šumarstvu nikad nije bila gora i imamo potpunu anarhiju. Odras ovakvog stanja su veliki gubici šumarskih poduzeća. Pored donošenja Zakona o šumama, bitno je i korištenje sredstava općekorisnih funkcija šuma (OKFŠ), imajući u vidu da su ta sredstva namijenjena za projekte razvoja u šumarstvima.

Drvni sektor je među pet izvoznika koji ostvaruje suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni. Međutim, izvoz može i mora biti veći, ali uključujući izvoz finalnih proizvoda, a ne sirovina i polufabrikata.

Jedan od ciljeva Grupacije jeste i definisanje mjera za poboljšanje u ovim važnim strateškim oblastima koje se planiraju predložiti novoizabranim vlastima u FBiH sa zaključcima:

1. Hitno i obavezno donošenje Zakona o šumama FBiH.

2. Formiranje cijena u šumarstvu po tržišnim principima, odluke o prodaji i raspodjeli usuglasiti sa potrebama drvne industrije gdje lokalni ili kantonalni drvoprerađivač može imati blagu prednost pod istim tržišnim uvjetima i sa naglaskom na finalnu proizvodnju.

3. Davanje statusa šumarstvu i drvnoj industriji, status od strateškog značaja za FBiH, a koje bi rezultiralo poticajnim mjerama za oba sektora.

4. Uvođenje posebnih carinskih tarifa za izvoz sirovine radi zaštite domaće proizvodnje i akumuliranje sredstava za poticaje šumarske i drvne industrije.

5. Donošenje standarda na nivou BiH po uzoru na postojeće evropske standarde.

6. Izrada Razvojnog programa šumarstva i Strategije šumarstva uz obavezno korištenje posljednje inventarizacije šuma koja je u toku.

7. Pristupiti certificiranju šuma po FSC standardu na cijelom prostoru FBiH, te da se u taj posao uključi i Vlada FBiH, zatim iznađe način za efikasnije i povoljnije ishođenje certifikata za sve ŠPD-ove u FBiH.

8. Insistirati na transparentnoj raspodjeli OKFŠ-a namjenskih sredstava koja se već drugu godinu ne koriste za svrhe određene u namjeni.

9. Tražimo da Vlada FBiH pomogne svojim mjerama za prevazilaženje problema u šumarstvu, da se hitno krene u proces restrukturiranja šumskih poduzeća i rješavanja viška uposlenika (invalida rada).

10. Tražimo da se preispita rad inspeksijskih organa, ako je i dalje prisutan pojam nelegalnih pilana i sve veća prodaja proizvoda od drveta na crnom tržištu.

Govorilo se i o mogućnosti povoljnijeg finansiranja tekućeg poslovanja, ulaganja u unapređenje tehnologija i obrazovanja u šumarstvu i drvnoj industriji od ProCredit Bank, koje je prezentirala Mevlida Đečević-Koštrebić, koja radi u sektoru za pomoć malim i srednjim poduzećima. Ponuda ProCredit Bank je obuhvatila: kredite za obrtni kapital, certificiranje, trajna obrtna sredstva, osnovna sredstva, kreditnu liniju za finansiranje izvoza, okvirni kredit i kredit za rasterećenje, te dokumentarno poslovanje i usluge platnog prometa.

Uložen je veliki trud radne grupe i predstavnika banke kako bi se iskristalisale teme vezane za kreditne linije, što nije slučaj sa drugim bankama. Na kompanijama je da odluče što bi im od ponuđenog bilo od koristi, te da stupe u kontakt sa predstavnicima Banke.

Bilo je govora i o standardima. Rečeno je da je u Institutu za standardizaciju osnovan tehnički komitet za drvo i proizvode od drveta

BAS/TC 42 koji prati ove branše. Do sada je preuzeto 558 evropskih i međunarodnih standarda. Od toga je 88 za oblo drvo. Standardi se mogu preuzeti u Institutu i plaćaju se. Lista usvojenih standarda može se pogledati na Internet stranici Instituta.

Web stranica Instituta je: www.bas.gov.ba

Š. ALIMANOVIĆ

s.alimanovic@kfbih.com

Proširuje se mreža dobavljača iz BiH

U Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH (P/GKFBiH) održan je sastanak u okviru Grupacije šumarstva i drvne industrije s predstavnicima IKEA-e iz Švedske (iz centrale kompanije i kancelarije IKEA-e za JI Evropu u Beogradu). IKEA raspolaže mrežom dobavljača iz BiH s kojima ostvaruje suradnju, a cilj posjete je bio da tu mrežu proširi i unaprijedi nivo suradnje. U okviru rada IKEA-e postoji sektor koji se bavi analizom sirovinne baze, izradom planova razvoja i budućih aktivnosti projekta proširenja mreže dobavljača. Interesirali su se na koji način kompanije prerade drveta u FBiH dolaze do sirovine, vrste ugovora, kvaliteta isporuke sirovine i cijene sirovine. Sastanku su prisustvovali direktor Federalne uprave za šumarstvo Omer Pašalić, predsjednik i dopredsjednik Grupacije PKFBiH Zdenko Laštro i Midhat Ahmetović. Izrazili su spremnost za poslovnu suradnju, naglasivši pritom da je cilj proizvodnja i izvoz finalnih proizvoda drveta. Naši proizvodi po kvalitetu mogu naći svoje mjesto u trgovinskim lancima IKEA-e, prvenstveno proizvodi od bukvine, koja na svjetskom tržištu kotira kao najkvalitetnija sirovina. Ovaj inicijalni razgovor može poslužiti za konkretne prijedloge pripreme projekta proširenja mreže dobavljača IKEA-e, a naše kompanije su otvorene za konkretne razgovore koji će uslijediti, istaknuto je na sastanku.

Š. A.

Održana konstituirajuća sjednica Nor-BiH privredne komore

U Ambasadi Bosne i Hercegovine u Kraljevini Norveškoj 23. novembra 2010. godine u Oslu je održana Prva konstituirajuća sjednica Privredne komore Nor-BiH.

Privredna komora je osnovana sa ciljem da se na temelju povezivanja norveških i bh. privrednika promovira ulaganja u BiH i unaprijedi ekonomska saradnja dviju zemalja.

Nakon sastanka sa istaknutim norveškim privrednicima, prisutnima su se obratili: Elma Kovačević, ambasadorica BiH u Kraljevini Norveškoj, Lars-Kåre Legerne, predsjednik Privredne komore Oslo (PK), Sead Šejtanić, predsjednik Komore Nor-BiH, i Ivar Amundsen, počasni konzul BiH.

Ambasadorica Kovačević je istakla da je ove godine zabilježen rast robne razmjene između BiH i Norveške u odnosu na prošlu, što, prema njenim riječima, daje podstrek za ulaganje novih napora kako bi se ostvarila još bolja ekonomska saradnja dviju zemalja.

Navela je kao olakšavajuću okolnost za BiH to što je ostvarena saradnja bh. i norveških preduzeća i što predstavnici kompanija iz Norveške posjećuju našu zemlju i tako imaju priliku neposredno se uvjeriti u njene privredne potencijale.

Zbog značaja ovogodišnjeg Sarajevo Business Forum (SBF), koji je organizirala Bosna Bank International, obavijestila je prisutne da će se sljedeći Forum održati 6. i 7. aprila 2011. godine, te pozvala predsjednika PK Oslo, kao i istaknute privrednike u Norveškoj da učestvuju na sljedećem SBF-u. Ambasadorica je upoznala prisutne i sa postojanjem Državne agencije za promociju stranih investicija u BiH.

Predsjednik Privredne komore Oslo zahvalio se na pozivu za učešće na SBF-u 2011. i potvrdio dolazak predstavnika te komore na ovu međunarodnu investicijsku konferenciju. Napomenuo je kako je PK Oslo otvorena za sve privrednike s ciljem ostvarivanja što bolje ekonomske saradnje. Ponudio je i web stranicu Komore za promociju web stranice Nor-BiH komore koja bi bila pristupačna privrednicima u Norveškoj, ali i u svijetu.

Poboljšanje pristupa financijskim sredstvima

Privredna/Gospodarska komora FBiH, u suradnji s Fondacijom za održivi razvoj razvika, prezentirala je u Mostaru 15. 11. projekat EAF SME - Poboljšanje pristupa malih i srednjih poduzeća financijskim sredstvima. Projekat je kreiran zajedničkim radom Vijeća ministara, entitetskih vlada i Svjetske banke, s ciljem pružanja podrške malim i srednjim poduzećima, prvenstveno izvozno orijentiranim u očuvanju i jačanju njihove tržišne pozicije u uvjetima krize i povećanju ekonomskih mogućnosti kroz stimuliranje bržeg kreditnog financiranja SME iz izvora. Razvojni cilj projekta je da se poboljša dostupnost financijskih sredstava malim i srednjim poduzećima u BiH.

Projekat bi pomogao i bankarskom sektoru u BiH da izdrži globalni ekonomski pad koji je pokrenuo financijske teškoće za sektor poduzeća, kao i da prihvati važnu ulogu održavanja stabilnosti i povoljne poslovne klime u BiH i šire.

Da bi mala i srednja poduzeća sudjelovala mo-raj u ispunjavati uvjete: da su u privatnom vlasništvu i propisno licencirani i registrirani kod poreznih organa; da su registrirani u industrijskoj proizvodnji i to proizvodnji hrane, preradi poljoprivrednih proizvoda ili srodnim uslugama; da dokažu prethodno iskustvo u aktivnostima koja će se financirati; da ostvaruju dobre financijske rezultate; da poštuju propisane uvjete za zaštitu okoliša, a kreditnu sposobnost krajnjih korisnika ocjenjivat će komercijalne banke.

Pod zajmovima će se financirati: investicije, oporavak ili modernizacija i postepeno povećanje obrtnog kapitala ili samo povećanje obrtnog kapitala. Sredstva od zajmova mogu se koristiti za nabavku opreme i sirovine, kao i opravke objekta i izuzetno za manju izgradnju.

Krajnjim korisnicima zajmovi će se odobravati pod sljedećim uvjetima:

- investicije i obrtna sredstva do 10 godina s grace periodom dok traje investicija najduže tri godine. Dio ovog zajma za obrtna sredstva odobravat će se maksimalno do 40% od ukupnog zahtjeva;

- investicije do 10 godina s grace periodom dok traje investicija najduže tri godine,

- obrtni kapital do pet godina s grace periodom od šest mjeseci.

Maksimalni iznos kredita je 400.000 eura.

Visina kredita pojedinom krajnjem korisniku ili grupi povezanih društava na razini ovog projekta ne može prelaziti iznos od 2,5 milijuna eura.

Banke u projektu su BOR Banka, BBI Banka, NLB Tuzlanska banka; Unicredit Banka, Intesa Sanpaolo Banka, Volksbank BH, Nova banka Banja Luka, Raiffeisen Banka.

Za više informacija zainteresirani se mogu obratiti Fondaciji za održivi razvitak ODRAZ, Sarajevo, Ulica Kulina bana broj 18, telefon: 033/277 300.

Željana BEVANDA

Na pola puta do 20% obnovljivih izvora

Eurostat je objavio najnovije statističke podatke prema kojima se Evropa nalazi na nešto većem nivou od 20% sa udjelom obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji energije.

Evropska direktiva o obnovljivim izvorima iz 2009. godine postavila je pojedinačne ciljeve za svaku od zemalja članica, ali uz globalni cilj od evropskih 20% udjela obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji energije. Zemlje koje su najbliže ostvarivanju postavljenih ciljeva su Rumunija i Švedska. Tako Rumuniji treba još 3,6%, a Švedskoj 4,6% da bi dostigle svoje zacrtane ciljeve od 24% i 49% udjela obnovljivih izvora do 2020. godine.

Najveći doprinos ukupnoj evropskoj energiji iz obnovljivih izvora daju tri najveće sile: Njemačka, Francuska i Velika Britanija. Francuska ima najveći udio obnovljivih izvora od 11%, Njemačka 8,9% dok Velika Britanija zaostaje sa svojih 2,2%. Francuska svoj udio do 2020. godine mora povećati za 12%, a Njemačka mora svoj udio povećati za 9,9%. Velika Britanija ima najteži zadatak, jer svoj udio mora povećati za 13% kako bi ostvarila zacrtanu proizvodnju od 15%.

Najveći udio u pojedinačnoj potrošnji energije iz obnovljivih izvora u 2008. godini ostvaren je u Švedskoj (44,4%), Finskoj (30,5%), Litvaniji (29,9%), Austriji (28,5%) i Portugalu (23,2%). Najmanji udjeli su ostvareni na Malti (0,2%), Luksemburgu (2,1%), Velikoj Britaniji (2,2%), Holandiji (3,2%) i Belgiji (3,3%).

Eurostat ove podatke temelji na proračunu udjela obnovljivih izvora koji pokrivaju solarne fotonaponske i toplinske sisteme, hidroenergiju (uključujući energiju valova i plime i oseke), energiju vjetra, geotermalnu energiju i biomasu (uključujući biološki otpad i tekuća biogoriva). Doprinos toplinskih je uračunat za zemlje za koje postoje podaci o instaliranim sistemima.

Evropska unija razmišlja i o podizanju svoje kumulativne ljestvice na 30% ukoliko se postigne dogovor sa SAD-om i Kinom oko ograničenja emisija stakleničkih plinova.

Za 10 godina 64% „nove” energije

Obnovljiva energija trebala bi činiti gotovo dvije trećine električne energije iz elektrana koje će se graditi u EU kroz sljedećih deset godina, pokazale su procjene Evropske komisije (EK).

Izveštaj EK pod naslovom „Energetski trendovi do 2030.” pokazuje da će obnovljiva električna energija predstavljati 64 % energije iz novih proizvodnih kapacite-

ta koji će biti postavljeni kroz sljedećih deset godina. Ostatak čine plin, ugalj, nuklearna energija i nafta.

Nove brojke uzimaju u obzir dramatičnu promjenu ekonomskog konteksta od energetskeg scenarija iz 2007., budući da su se industrije s velikom potrošnjom energije morale suočiti sa smanjenjem proizvodnje, dok su istodobno usvojena nova pravila kako bi ohrabrila obnovljive energije i tehnologije sa smanjenom potrošnjom energije, kaže se u izvještaju.

Kao rezultat, ambiciozniji scenarij EU u koji su uključeni i obavezujući ciljevi o smanjenju emisija stakleničkih plinova, kao i ciljevi o obnovljivoj energiji, predviđa da će obnovljiva energija činiti 36,1% ukupne proizvodnje električne energije do 2030.

Komisija očekuje da će energija vjetra dominirati tržištem obnovljive energije, i to 2020. i 2030., a nakon nje snaga vode i biomasa.

Što se tiče fosilnih goriva, tržišni udio plina smanjiće se na 17,8% dok će se udio uglja i čvrstih goriva smanjiti na 21,1% ukupne proizvodnje struje do 2030., kažu članovi Komisije.

Dok udio nuklearne energije pada, proizvodnja bi trebala ostati na sadašnjem nivou budući da neke zemlje članice grade nova postrojenja a druge ih isključuju.

Danci energiju iz vjetra spremaju u vrećice

Već od prvih vjetroparkova postoji ideja o spremanju energije iz vjetra za korištenje u trenucima kada nema vjetra. Istraživači u Danskoj energiju iz vjetra spremaju u velike sintetičke vreće.

Ovaj istraživački projekat koristi energiju iz vjetro-turbina za pokretanje kompresora koji pune ogromne sintetičke vreće zakopane ispod pješčanih nasipa. Kada se komprimirani zrak ispušta sistemom pumpi i turbina sličnim kao i kod akumulacijskih jezera proizvodi se električna energija.

Prvi test proveden sa vrećom dimenzija 5 x 5 metara deklarirao je efikasnost sistema od 97%. Kasnije provedeni testovi na većim vrećama pokazali su efikasnost od 99,5%, što je prilično impresivno.

Istraživači su mislili da će najveći problem biti izrada vreća koje su morale izdržati stalne cikluse punjenja i pražnjenja. Ipak, veće su se pokazale kao najmanji problem, jer su se rastezale samo 0,5% a napravljene su s tolerancijom od 14%.

U konačnoj fazi ispitivanja koristit će se vreće dimenzija 50 x 50 metara koje prema istraživačima mogu spremati do 34 kW energije iz vjetra.

*Pripremila: Lejla SADIKOVIĆ
l.sadikovic@kfbih.com*

Jedan od problema bh. privrede

Otežan privredni rast, kriza i recesija pogađaju sve zemlje i sva preduzeća. Rizici i problemi sa kojima se susreću su sve ozbiljniji, a čini se da mnogi nastaju na način koji se ne može direktno vezati za krizu. Nesumnjivo je da je jedan od velikih problema naplata potraživanja koji se pojavljuje sa početkom krize, najavljuju je i svakako je snažno produbljuju.

Zastoj u naplati potraživanja postoji u svim privrednim sistemima u svakom razdoblju, s tim što je razlika u njegovom intenzitetu.

U Bosni i Hercegovini, kao i u drugim zemljama tranzicije, problem naplate potraživanja je izraženiji, jer ne postoje izgrađeni zaštitni mehanizmi za njegovo uklanjanje.

Činjenica je da postoje nelikvidna preduzeća, koja ne plaćaju dospjele obaveze, povjerioci ne mogu naplatiti potraživanja, sredstva osiguranja potraživanja su u cijelosti neefikasna, kao što je neefikasna i sudska zaštita prava i ne može rezultirati prinudnom naplatom potraživanja u redovnom sudskom postupku, jer ne postoji mogućnost izvršenja zbog nelikvidnosti.

Nije problem u nelikvidnim preduzećima, već u likvidnim preduzećima i organima vlasti koji tolerišu ovakvo stanje. Evidentno je da ne razumiju koliko je stvaran i prisutan problem nelikvidnosti i koliko on prijeti privrednom i finansijskom kolapsom. Razumljivo je da se nelikvidna preduzeća pokušavaju spasiti na svaki mogući način uzimajući robu na kredit ili odgođeno plaćanje. Ovo je izraženo kod državnih preduzeća i institucija, jer, između ostalog nastoje udovoljiti zahtjevima sindikata, zbog rješavanja problema nezaposlenosti, plaća i dr. Međutim, opasnost je u činjenici da ovo postaje masovna pojava i da se bez ikakve selekcije ili rangiranja preduzeća pomažu na ovaj način i ona preduzeća koja su trajno osuđena na nelikvidnost.

Specifičnost tržišta BiH najviše se nalazi u složenosti državno-pravog uređenja (četrnaest ustava, isto toliko vlada, 180 ministara), a samim time i u neujednačenosti zakona i propisa na različitim područjima djelovanja.

Problemi nelikvidnosti preduzeća i drugih pravnih lica su veliki, a kolika su nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze može se samo procjenjivati.

U BiH ne postoji institucija koja se time bavi po službenoj dužnosti. U praksi je najčešće slučaj da npr. banke ili neka preduzeća provjeru likvidnosti rade same za sebe i za svoje komitente.

S obzirom na to da je problem nelikvidnosti postao izražen, već 2000. godine poduzete su određene mjere, kao što je obaveza objavljivanja nesolventnih preduzeća, regulisana odredbama člana 16 a. Zakona o finansijskom poslovanju.

Popis preduzeća čiji su računi blokirani objavljuje se svaki mjesec u „Službenim novinama FBiH”, a za preduzeća čiji je račun blokirani duže od 90 dana i u svim narednim mjesecima dok se ne deblokira račun.

S obzirom na ovakvu obavezu iskazivanja stanja s blokiranim računima, gotovo je nemoguće utvrditi koliko je mjeseci blokirani račun nekog preduzeća. Tako su sve češći slučajevi da jedno preduzeće ima blokirani račun i po nekoliko godina, a da je preduzeće u formalno-pravnom smislu još uvijek aktivno, da nije pod stečajem i da posluje, što je nezamislivo u tržišno orijentiranoj privredi.

Problemi s nenaplaćenim potraživanjima u BiH su izraženiji najčešće što se rizicima naplate potraživanja ne upravlja učinkovito, što još uvijek u „privrednom životu” egzistiraju preduzeća koja bi u uslovima razvijene tržišne ekonomije i privrede bila isključena s tržišta ili bi se sanirala ili proveo postupak likvidacije.

Prije uspostavljanja dužničko-povjerilačkih odnosa nisu ugovoreni, odnosno nisu uspostavljeni odgovarajući modeli osiguranja naplate potraživanja, posebno kroz ugovaranje instituta kompenzacija, cesija, preuzimanje duga, asigurnacije i dr.

Evropa je propisima utvrdila standard da privreda svoja potraživanja namiri u roku od 30 dana. Da je BiH daleko od Evropskih normi, pokazuje podatak iz analize Evropske investicione banke, da preduzeća u našoj zemlji na svoja potraživanja čekaju, u prosjeku, 104 dana.

Po tome je BiH na dnu evropske liste, a ispod su samo Albanija (prosječno čekanje 127 dana) i Srbija (128 dana).

Najkraći prosječan period naplate potraživanja je u Danskoj 17 dana, u Njemačkoj 18, Švedskoj 21, Holandiji 23, Francuskoj 24, Hrvatskoj 34, Češkoj 37, Sloveniji 39, Mađarskoj 40, Litvaniji 53, Makedoniji 76 dana.

U EU je, inače, u kriznoj 2009. godini, manje od 50 odsto potraživanja naplaćeno u roku od 30 dana.

Ekonomski stručnjaci kažu da posljedice kašnjenja i neredovnog plaćanja najviše ispaštaju zaposleni. Kada za isporučenu robu ili obavljeni posao ne stigne novac, nema para ni za plate uposlenika.

Prema analizama, za novac se najteže izbore mala i srednja preduzeća iz svih oblasti koja, ukupno gledajući, zapošljavaju najviše radnika.

S obzirom na to da BiH na putu ka prijemu u članstvo EU mora ispuniti određene uslove, među kojima se nalaze i standardi o potraživanjima, što bi u narednom periodu moralo biti regulisano kroz odgovarajući zakonodavni okvir.

Naime, mala i srednja preduzeća u EU će prema novoj direktivi moći svoja potraživanja u idućem razdoblju naplatiti u roku od 30 dana. Ovaj rok trebalo bi da se odnosi i na državni i na privatni sektor, iako u provobitnom prijedlogu Evropske komisije za državni sektor nije bilo krajnjeg roka, nego je to bilo prepušteno dogovoru povjerilaca i dužnika.

Novom direktivom rok od 30 dana može se produljiti samo u iznimnim okolnostima, ali nikada ne smije prekoračiti 60 dana.

Ovaj model preduzeća u BiH još uvijek je samo produkt želja privrednika.

Privrednici se slažu da bi uvođenje ovakve odredbe pomoglo privredi i poduzećima u BiH, posebno malim, da se oporave od krize. Osim toga, kompanije ne bi više bile prisiljene biti svojevrsne banke državnim institucijama, ali i drugim kompanijama, jer više ne bi bilo dugih čekanja na naplatu obavljenog posla kao što je to bio slučaj do sada.

Amela KEČO

Kako provjeriti rizičnost poslovanja sa potencijalnim poslovnim partnerom?

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine potpisala je ugovor sa društvom Bonline d.o.o., koji je zastupnik najstarije i najveće svjetske bonitetne kuće „Dun&Bradstreet“. Time je komora postala poddistributer bonitetnih izvještaja za poduzeća iz cijeloga svijeta.

U cilju informiranja naših gospodarstvenika, Promocija suradnje sa Dun&Bradstreetom održana je 30. 11. 2010. godine u Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, Ured u Mostaru.

Na prezentaciji se govorilo o tome kako se može preko komore naručiti bonitet, kako se služiti njime i kako ga čitati, a gospodarstvenicima su date i informacije: što su bonitetni izvještaji; koliko robe dati na odgodu; kako poslovni subjekti plaćaju; koje ostale informacije dobivamo iz bonitetnih izvještaja; kako

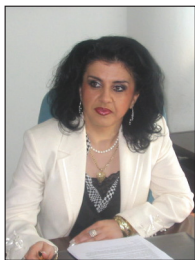
preko komore naručiti bonitetne izvještaje; kako provjeriti rizičnost pojedinog tržišta?

Privrednici će imati mogućnost preko komore provjeriti kako posluju njihovi partneri iz 200 zemalja, kakav im je rejting, koliko kredita odobriti, kako partneri plaćaju, s kojim bankama rade, te značajno smanjiti rizičnost plasmana robe domaćim i inozemnim tržištima. Brza isporuka, niska cijena, besplatni konzalting, te kvalitetna informacija garancija je kvalitete. Provjerom boniteta smanjuje se rizik neplaćanja, te štedi novac od dugotrajnih i skupih sudskih postupaka.

Sve detaljne informacije, kao i primjeri boniteta mogu se dobiti na bonline@bonline.hr.

Ukoliko želite, djelatnici Dun&Bradstreeta prezentaciju mogu održati i izravno u tvrtkama članicama komore. Boniteti se mogu naručiti na domaćem ili engleskom jeziku za regiju, a za ostale države dostupni su na engleskom jeziku, a, po potrebi, pisana tumačenja boniteta na domaćem jeziku mogu se dobiti bez naknade.

Ž. B.

Razgovarala:
Amela KEČO,
dipl. pravnik
a.keco@kfbih.com

„Logotip“, d.o.o. Široki Brijeg

U službi pisane riječi

Logotip društvo za izdavaštvo i grafičku djelatnost u Bosni i Hercegovini posluje gotovo 20 godina. Logotip je danas prepoznatljivo ime čiji projekti čine brojni naslova knjiga, udžbenika, reklamnih panoa, časopisa, kataloga, kalendara, etiketa za razne proizvode i dr.

Za Glasnik Privredne/Gospodarske komore FBiH govori Željko Spajić, vlasnik i direktor Društva.

Danas ne samo da opstajete u teškim vremenima već uspijevate da budete istaknuta regionalna grafička kuća. Molimo vas da se osvrnete na početak rada i nastajanje Logotipa?

- Logotip je svoje prve korake napravio 1993. godine. Nakon što sam kao grafički inženjer tri godine radio u „Slobodi“ Čapljina i devet godina u „Rade Bitanga“ Mostar, odlučio sam se na poduzetništvo. Ispočetka je to bilo skromno. S jednim radnikom smo izrađivali jednostavne grafičke proizvode, da bismo već 1994. godine investirali u ofset tisak.

Rad u nesigurnom okruženju, nedostatak novca i stručnih kadrova nametao je rješavanje problema u hodu. Nakon nekoliko godina odlučio sam se na gradnju novog prostora od 700 kvadratnih metara i kupovinu ofseta B2 formata. Svoje radno mjesto tako je pronašlo 10-ak ljudi. Za gradnju se ponovo odlučujem 2002. godine na novoj lokaciji gdje i danas radimo. Novi prostor od 1.500 m² je obezbijedio uvjete za nabavku i rad s čeverbojnim ofset tiskom B1 formata s pratećom opremom u grafičkoj pripremi i novim strojevima u knjigov-eznici.

Svaka kompanija postoji s ciljem da osvoji i zadrži svoje kupce. Ko su vaši klijenti?

- Teško je osvojiti kupca, a još teže zadržati. Kvaliteta i rok isporuke glavni su elementi za to. Tržište je prepoznalo naše kvalitete i nemamo problema pri nalaženju posla i popunjavanju kapaciteta. Struktura kupaca je raznovrsna. Izdvojio bih izdavače udžbenika za osnovne i srednje škole s kojima u zadnjih deset godina imamo odličnu suradnju. To je posao koji se radi u ljetnim mjesecima prije početka školske godine. Tada radimo tri smjene i uzimamo u pomoć sezonske radnike, uglavnom studente.

Značajni kupci su vinarije za koje tiskamo etikete za vino i alkoholna pića. Pored njih radimo za javna poduzeća: HT, Elektroprivreda, Fond zdravstvene zaštite, MIO... Ovo je samo dio liste naših partnera s kojima godinama poslujemo na obostrano zadovoljstvo.

Da li ste zadovoljni sadašnjim pozicioniranjem na tržištu, s obzirom na konkurenciju, često nelojalnu?

- Mi smo zadovoljni pozicijom koju imamo na tržištu. Imamo dovoljno posla za instalirane kapacitete. Točno ste rekli, ima nelojalne konkurencije, nerealnih spuštanja cijena, ali je moje mišljenje da te tvrtke neće opstati na duge staze.

Problem je naplata potraživanja, i to su najveći dužnici institucije koje su na proračunu i one su generator negativnih financijskih trendova.

Nadate li se boljim vremenima za izdavaštvo, prodaju...?

- Logotip je u prvom redu grafička kuća, a bavi se i izdavaštvom. Izdavaštvo je kao djelatnost zadnjih godina u opadanju, posebno zbog veće prisutnosti elektroničkih medija (Internet).

Teško je praviti planove za budućnost u ovim nepredvidljivim okolnostima tržišta u našoj zemlji. Bez obzira na to, imate li planove za eventualno proširenje, nove usluge...

- Da, imamo ozbiljne planove za proširenje proizvodnje. Naime, trenutno smo u izgradnji još jedne poslovne hale (1.700 m²) koja će biti smještena do postojećeg poslovnog objekta. Namjeravamo proširiti postojeće kapacitete i eventualno nabaviti neki stroj s kojim bismo proširili svoju ponudu.

Spoj tradicionalizma uz pravilan izbor stručnih i motivisanih saradnika, naravno, uz upornost, rad i zalaganje je prava formula. Koliko je, po vašem mišljenju, pravilan odabir saradnika važan za uspjeh?

- Bez dobrih suradnika nema dobrog posla. Sustavno pratimo promjene na tržištu koje su pred ovu tiskaru stalno postavljale nove zadatke - bilo da se radilo o ulaganju u računalnu i tiskarsku tehnologiju, bilo da je riječ o ulaganju u ljude, bilo da se radilo o prihvaćanju sve zahtjevnijih potreba kupaca. U tom smislu ljude stalno educiramo, odlascima na sajmove, seminare i stručna predavanja.

Dizajn se sve više nameće kao jedan od glavnih pokretača trgovine i usluga, kupci u tom smislu do-

kazuju da roba mora imati i formu i sadržaj. Kad se tome pridoda i područje marketinga, ali i samog imidža menadžera koji svojim modernim stavom i držanjem mora ulijevati povjerenje klijentima - onda je jasno da je poduzetnik u stalnoj borbi s vremenom.

Posljednjim izborom organa Federalne komore, predstavnik Logotipa je imenovan za člana Skupštine P/GKFBiH. Smatrate li da su dovoljno iskorištene mogućnosti i nadležnosti Komore, posebno kada su u pitanju promovisanje i zaštita interesa?

- G/PKFBiH je kao institucija dosta napravila - konkretno u području carinske regulative i na problemu odljeva većih poslova u inozemstvo.

Prije smo imali situaciju da se na repromaterijal za grafičku industriju; papir, boje, film i slično, obračunavala carina 6% do 11%, a gotovi su proizvodi; knjige, novine i sl. bili oslobođeni carine. Grafičari su kroz institucije komore vršili pritisak na nadležno ministarstvo i izborili ukidanje carina na uvoz repromaterijala.

Poslovi bi se, kao što su tisak udžbenika, glasačkih listića za izbore, redovito obavljali u inozemstvu, iako smo ovdje imali kapacitete za kvalitetnu grafičku uslugu. I to smo uz pomoć Komore promijenili i sada se ti poslovi rade u BiH.

Ovime nisu iscrpljene sve mogućnosti u promoviranju i zaštiti interesa članova Komore. Zajedničkim nastupom gospodarstvenika i Komore može se puno više napraviti. Mi gospodarstvenici često i ne znamo način na koji ostvariti svoja prava i interese. Mislim da bi najbolje bilo prenijeti dobra iskustva iz razvijenijih zemalja iz EU, jer zašto otkrivati toplu vodu.

Imate li nešto dodati?

- Na kraju smo jedne poslovne godine. Iako smo kao i mnogi bili suočeni s brojnim poteškoćama, uzrokovanim recesijom, možemo biti zadovoljni poslovanjem. Zadržali smo dosadašnji obim poslova, nije bilo otpuštanja djelatnika, što je bitno. Svojim poslovnim partnerima zahvaljujemo na suradnji, uz nadu da će nam i u idućoj godini darovati povjerenje. Logotip je u svakome pogledu spreman na nove izazove.

Pravilnici kojima se uređuju sigurnost i kvalitet hrane

Vijeće ministara BiH, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane BiH, donijelo je više pravilnika kojima se uređuju sigurnost i kvalitet hrane, s ciljem zaštite potrošača i omogućavanja proizvođačima lakšeg stavljanja u promet kvalitetnih proizvoda. Tako je Vijeće ministara BiH donijelo: Pravilnik o sirovom mlijeku, Pravilnik o jestivim kazeinima i kazeinima, Pravilnik o mazivim mastima, Pravilnik o proizvodima od mlijeka i starter kulturama, Pravilnik o provođenju plana praćenja - monitoringa hrane,

Pravilnik o jestivim biljnim uljima, jestivim biljnim mastima i majonezama, Pravilnik o zgusnutom (kondenziranom) mlijeku i mlijeku u prahu. Donošenjem seta pravilnika proizvođačima mlijeka i mliječnih proizvoda olakšat će se stavljanje proizvoda u promet i istovremeno će biti održan kvalitet proizvoda zbog prilagođavanja zahtjevima koji se moraju ispuniti, koji su u skladu sa svjetskim i evropskim standardima.

Odluka o provođenju inspeksijskih nadzora na sprječavanju "rada na crno"

Uvažavajući trenutne prilike u Federaciji BiH u vezi sa regulisanjem radno-pravnog statusa zaposlenika od poslodavaca, odnosno česte pojave nezakonitog, nesavjesnog i neažurnog postupanja izvjesnog broja poslodavaca, Vlada FBiH je, na prijedlog Federalne uprave za inspeksijske poslove, donijela Odluku o provođenju inspeksijskih nadzora na sprječavanju "rada na crno" koji će se realizovati na području svih kantona u Federaciji BiH.

Pored kontrola zaključivanja ugovora o radu za zaposlenike, inspeksijska kontrola bit će usmjerena prioritarno i na kontrole M4 obrasca, odnosno prijave i uplate doprinosa za zaposlenike, gdje se očekuju aktivnosti i poreznih inspektora.

Prema predloženom planu, bit će provedene i preventivne mjere prema poslodavcima kako bi im se ostavio primjeren rok u kojem bi mogli regulisati radno-pravni status angažovanih zaposlenika koji su radili "na crno", odnosno bez zaključenog ugovora o radu i izvršenih prijava prema fondovima penzionog i zdravstvenog osiguranja.

Na ovaj način bi se izbjegle špekulacije u vezi sa primjenom represije i pritiska prema poslodavcima, pa je za očekivati da će postupkom preventive doći do povećanja broja zaposlenih lica, koja će biti uvedena u sistem penzionog i zdravstvenog osiguranja bez primjene sankcija prema prekršiocima zakona u periodu koji je ostavljen poslodavcima za korekciju.

Izmjena dvije uredbe iz oblasti prostornog uređenja

Vlada FBiH je izmijenila dvije uredbe iz oblasti prostornog uređenja. Izmjene Uredbe o sadržaju i nosiocima jedinstvenog informacionog sistema, metodologiji prikupljanja i obradi podataka, te jedinstvenim obrascima na kojima se vode evidencije, predstavljaju usklađivanje sa izmjenama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH. To se, prije svega, odnosi na rok za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema (bio tri godine od stupanja na snagu Uredbe), a sada je produžen do 31. decembra 2013. godine, s obzirom na to da nosioci jedinstvenog informacionog sistema na nivou Federacije, kantona i općine nisu u potpunosti uspostavili isti sistem (obezbjedenje pretpostavki - hardvera, softvera i educiranih uposlenika, kao ni GIS baze podataka).

Druga izmijenjena Uredba odnosi se na jedinstvenu metodologiju za izradu planskih dokumenata koju je neophodno uskladiti sa izmjenama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH. Izmjene se odnose na razradu metodologije izrade zoning Plana, uvedenog izmjenama Zakona o prostornom planiranju, kao i na terminološko usaglašavanje pojedinih odredbi postojeće uredbe.

Prijedlog odluke o privremenom finansiranju FBiH za razdoblje januar - mart 2011. godine

Vlada Federacije BiH utvrdila je Prijedlog odluke o privremenom finansiranju FBiH za razdoblje januar - mart 2011. godine i uputila ga Parlamentu FBiH na usvajanje.

Privremeno finansiranje utvrđeno je u iznosu od 320.696.946 KM i na prihodovnoj i na rashodovnoj strani.

Uredba o računovodstvu proračuna u FBiH

Federalna vlada donijela je Uredbu o računovodstvu proračuna u FBiH, usuglašenu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Tako su, u odnosu na dosad važeću uredbu, promijenjeni pojedini termini: "poslovne knjige" umjesto "računovodstvene knjige", a umjesto "grant" koriste se pojmovi "transfer" i "donacija". Kao pomoćne, poslovnim knjigama proračuna dodaju se i "dnevnik" i "knjiga potraživanja". Ukoliko se knjigovodstveni pokazatelji obrađuju na elektronski način, glavna knjiga na kraju godine mora biti zaštićena od izmjene, a na njezinu kraju mora biti elektronski potpis.

Glavna knjiga, umjesto trajno, sada se pohranjuje i čuva najmanje jedanaest godina, a pomoćne, umjesto pet, sada se čuvaju sedam godina.

Uredbe iz oblasti prometa

Vlada FBiH je donijela četiri uredbe iz oblasti prometa i komunikacija kojima se bliže uređuju obaveze utvrđene Zakonom o cestama FBiH. Tako se prvom uredbom uređuje obaveza plaćanja naknade za korištenje autoceste i brzih cesta sa naplatom i obaveza donošenja cjenovnika, te utvrđuje da su sredstva ostvarena na ovaj način javni prihod JP Autocesta Federacije BiH d.o.o.

Drugom donesenom uredbom utvrđuje se visina godišnje naknade za javne ceste koja se plaća pri registraciji motornih i priključnih vozila, čija visina ovisi od kategorije, odnosno od radnog obima motora.

Trećom uredbom utvrđuju se mjerila za obračun naknade za korištenje cestovnog zemljišta i za obavljanje pratećih djelatnosti na autocestama i brzim cestama, definiše pojam cestovnog zemljišta koje pripada ovim cestama i utvrđuje obaveza plaćanja naknade za sva fizička i pravna lica u skladu sa Pravilnikom.

Četvrtom uredbom propisuju se visina naknade za vanredni prijevoz koji se obavlja po javnim cestama FBiH i to vozilima koja sama ili zajedno s teretom prekoračuju propisane dimenzije ili ukupnu masu, odnosno propisana osovinska opterećenja iz Pravilnika za utvrđivanje uvjeta za obavljanje vanrednih prijevoza. Ovu naknadu plaća prijevoznik, odnosno vlasnik motornog vozila koje obavlja vanredni prijevoz, na račun nadležnog organa za ceste.

*Pripremila:
M. IDRIZOVIĆ*

Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa

Od 1. januara 2011. godine, Porezna uprava Federacije BiH će preuzeti proces registracije obveznika uplate doprinosa i osiguranika, te će kroz jedinstveni sistem imati izvor sveobuhvatnih, tačnih i pouzdanih podataka.

Naime, od 1. januara 2011. u FBiH početak će primjena Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Primjenom Zakona pojednostavit će se proces registracije poslodavca/obveznika uplate doprinosa i osiguranika, ubrzati proces kontrole i povećati stepen poštivanja zakona u ovoj oblasti. Jedinstveni sistem će biti uspostavljen u Poreznoj upravi FBiH, gdje će se formirati posebna organizaciona jedinica za upravljanjem tim sistemom.

U sklopu Jedinstvenog sistema biti će uspostavljena i baza podataka koja će se koristiti i za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i prava po osnovu osiguranja u slučaju nezaposlenosti, te u statističke svrhe.

Porezni obveznik je do sada, osim obaveze da se registruje u Poreznoj upravi FBiH kao obveznik, morao prijaviti svoje uposlenike u Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Zavod za zdravstveno osiguranje i reosiguranje, Federalni zavod za zapošljavanje (vanbudžetski fondovi), te u Federalni zavod za statistiku.

Uvođenjem Jedinstvenog sistema ti poslovi se prenose na jedno mjesto, tako da porezni obveznik prilikom registracije u Poreznoj upravi FBiH istovremeno postaje obveznik uplate doprinosa.

Uspostavom Jedinstvenog sistema, Porezna uprava će efikasnije vršiti kontrolu i naplatu doprinosa, kao i naplatu prinudnim putem, jer će posjedovati neophodne podatke. To će rezultirati smanjenjem broja nezakonitih radnji i povećanjem discipline kod ispunjavanja zakonskih obaveza od obveznika uplate doprinosa. Prijava, promjena podataka i odjava vršit će se na novim obrascima koji su propisani Pravilnikom.

Građani BiH jedu zdravstveno-ispravnu hranu

Prema riječima direktora Agencije za sigurnost hrane BiH Sejada Mačkića, analize uzoraka hrane obavljene za 10 mjeseci ove godine pokazuju da je BiH, kada je u pitanju zdravstvena ispravnost hrane, vodeća zemlja u regiji.

Na osnovu 140.000 laboratorijskih analiza može se reći da je 4,4 posto hrane bilo higijenski neispravno, što je pad broja negativnih nalaza u odnosu na prošlu godinu.

Najčešće se radi o vodi, sladoledu, toplim napicima i mlijeku. Kada se pogledaju analize u drugim puno razvijenijim zemljama, taj podatak je više nego dobar.

Indeks potrošačkih cijena u novembru 2010. godine

Mjesečna inflacija u novembru 2010. godine u Bosni i Hercegovini bila je 0,3%.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje, u novembru 2010. godine u odnosu na oktobar 2010. godine najviše su porasle cijene u odjeljku Hrana i bezalkoholna pića 0,6%, Stanovanje, električna energija, plin i drugi energenti 0,4%, Prijevoz 0,3%, te Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće i Rekreacija i kultura 0,1%

Rast cijena u novembru u odnosu na oktobar je velikim dijelom nastao zbog viših cijena hrane za 0,7%, električne energije, plina i drugih energenata za 0,5%, te goriva i maziva za 0,5%, koji imaju veliko učešće u potrošnji domaćinstava, kao i cijeli odjeljci Hrana i bezalkoholna pića, Stanovanje, električna energija, plin i drugi energenti i Prijevoz.

U istom periodu prosječan pad cijena je zabilježen u odjeljcima Alkoholna pića i duhan, Odjeća i obuća i Ostala dobra i usluge za 0,1%.

Godišnja inflacija u novembru 2010. godine u BiH bila je 2,3%.

Cijene proizvoda i usluga, koji se koriste za ličnu potrošnju u BiH, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u novembru 2010. godine u odnosu na novembar 2009. godine više su za 2,3%.

Na godišnjem nivou najveći opći rast cijena u BiH su zabilježili odjeljci Alkoholna pića i duhan za 12,2%, Komunikacije za 7%, Prijevoz 4,2%, Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti 2,4%, Obrazovanje 2,3%, Hrana i bezalkoholna pića 2,1%, Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće 0,9%, Zdravstvo 0,8% itd

U zemljama regije su zabilježene stope inflacije na godišnjem nivou: u Sloveniji 1,4%, Hrvatskoj 1,1% i Srbiji 9,6%.

Zaposleni po djelatnostima

Broj zaposlenih kod pravnih lica pokazuje povećanje od 0,2%, dok je broj zaposlenih žena povećan za 0,4% u uporedbi sa septembrom 2010., što iznosi 681.332, a od toga je bilo zaposleno 276.958 žena.

Sa 13 indeksnih poena najveći indeks zaposlenja pokazuje sektor ostale društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti, a kod ženske radne snage iskazuje povećanje od 18,6 indeksnih poena, u uporedbi sa istim mjesecom 2009. godine.

Prosječne mjesečne neto plaće

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome kod pravnih lica u BiH iskazuje nominalni pad od 0,8%, u odnosu na decembar 2009. godine i iznosila je 795 KM.

U odnosu na isti mjesec prošle godine nominalno je viša za 0,8%.

Registrovana nezaposlenost

U oktobru 2010. godine broj nezaposlenih u BiH iznosio je 517.203.

Broj nezaposlenih u oktobru 2010. je ostao isti, također i broj nezaposlenih žena je ostao isti u odnosu na septembar 2010. godine.

Broj osoba koje se vode kao nezaposlene povećao se za 13.224 ili za 2,8 indeksnih poena.

Udio ženske populacije u nezaposlenima iznosi 50,3 posto što je u apsolutnom iznosu 260.325 osobe.

Cijene proizvođača industrijskih proizvoda

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u novembru 2010. godine niži je za 0,2% u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena intermedijarnih proizvoda osim energije niži je za 0,5%, a energije za 0,2%.

Rast indeksa cijena registran je kod trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,6%. U ostalim grupacijama indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Posmatrano prema područjima KD-a, indeks cijena je niži u području Prerađivačke industrije za 0,3%.

U ostalim područjima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Posmatrano po oblastima, pad indeksa cijena je registriran kod

Proizvodnje koks, derivata nafte i nuklearnog goriva za 3,1%,

Proizvodnje baznih metala za 1,9%, Proizvodnje metalnih proizvoda, osim mašina i opreme za 1,8%, Štavljenja i obrade kože;

proizvodnje kofera, ručnih torbi, sedlarskih i saračkih proizvoda i obuće za 0,7%, Proizvodnje kancelarijskih mašina i računara za 0,5%, Prerade drveta i proizvoda od drveta i plute osim namještaja; proizvodnje predmeta od slame i pletarskih materijala, Proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira, Izdavačke djelatnosti, štampanja i umnožavanja snimljenih zapisa za 0,2% i Proizvodnje odjevnih predmeta, dorade i bojenja krzna za 0,1%.

Rast indeksa cijena registriran je kod Proizvodnje medicinskih preciznih i optičkih instrumenata, satova za 1,6%, Proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za 1,0%, Proizvodnje namještaja, ostale prerađivačke industrije, d.n. za 0,8%, Proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa za 0,2% i Proizvodnje prehrambenih proizvoda i pića za 0,1%.

U ostalim oblastima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u novembru 2010. godine viši je za 1,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na decembar 2009. godine viši je za 1,4%.

Za jedanaest mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je niži za 0,1%, a u posljednjih dvanaest u odnosu na prethodnih dvanaest mjeseci je niži za 0,4%.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih

proizvoda u novembru 2010. godine viši je za 2,1% u odnosu na prosječan indeks iz 2009. godine.

Prosječna neto plaća

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za oktobar 2010. godine u Federaciji BiH iznosila je 801,88 KM, što je nominalno manje za 0,03% u odnosu na septembar 2010. godine.

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za oktobar 2010. godine je realno manja za 0,6% u odnosu na septembar 2010. godine.

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za oktobar 2010. godine viša je nominalno za 1,6%, a realno manja za 0,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Zaposlenost po područjima

U oktobru 2010. godine ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH iznosio je 426.217, što predstavlja povećanje broja zaposlenih za 0,2% u odnosu na septembar 2010. godine.

U odnosu na godišnji prosjek broja zaposlenih u 2009. godini, došlo je do smanjenja broja zaposlenih za 0,1%.

Indeksi potrošačkih cijena

Ukupan indeks potrošačkih cijena u novembru 2010. godine viši je za 0,4% u odnosu na prethodni mjesec. Posmatrano po odjeljcima COICOP klasifikacije (classification of individual consumption by purpose), rast cijena registrovan je u odjeljcima hrana i bezalkoholna pića i stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti za 0,8%, namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće za 0,2% i u odjeljku rekreacija i kultura za 0,1%.

U odjeljku alkoholna pića i duhan cijene su niže za 0,3%, a u odjeljku odjeća i obuća za 0,1% u ostalim odjeljcima cijene se nisu mijenjale u ovom mjesecu.

Ukupan indeks potrošačkih cijena u novembru 2010. godine je viši za 2,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i za 2,2% u odnosu na decembar 2009. godine.

Za jedanaest mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 1,6%, a u posljednjih dvanaest u odnosu na prethodnih dvanaest mjeseci za 1,5%.

Ukupan indeks potrošačkih cijena u novembru 2010. godine je viši za 2,6% u odnosu na prosjek 2009. godine.

Saopštenje Komisije Savjetu/Vijeću i Evropskom parlamentu

Bosna i Hercegovina je ostvarila ograničen napredak u ispunjenju političkih kriterija. Određeni napredak vezan za vladavinu zakona, posebno u područjima kao što su upravljanje granicama i politika migracija, ostvaren je kroz reforme usmjerene na ispunjavanje zahtjeva za liberalizaciju viznog režima. Preduzeti su i važni koraci na promovisanju pomirenja i saradnje u regiji, posebno kada se radi o povratku izbjeglica. Ipak, sveukupno provođenje reformi bilo je nedovoljno, a političkom klimom u zemlji u predizbornom periodu dominirala je nacionalistička retorika. Odsustvo zajedničke vizije političkih lidera o pravcu kretanja zemlje sprječava ključne evropske reforme i dalji napredak na putu ka EU.

OSCE/ODIHR je ocijenio da su opšti izbori uglavnom bili u skladu sa međunarodnim standardima demokratskih izbora. Ipak, i na ovim izborima biračka prava su bila ograničena etničkim kriterijima i kriterijima mjesta stanovanja, što je uslovljeno odredbama Dejtonsko-pariškog mirovnog sporazuma. Poštivanje demokratskih principa i prava na jednako postupanje bez diskriminacije, utvrđeno u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, predstavlja osnovni element Privremenog sporazuma (PS). Najveći problem i dalje predstavljaju odlaganja vezana za usklađivanje Ustava sa Konvencijom, što je zahtjev presude Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Sejdić - Finci iz decembra 2009. godine.

Kada je riječ o međunarodnim obavezama, ostvarivanje napretka ka ispunjavanju uslova za zatvaranje Kancelarije visokog predstavnika (OHR) i dalje je od ključne važnosti. Oni obuhvataju pet ciljeva:

- 1) Prihvatljivo i održivo rješenje pitanja raspodjele imovine između države i drugih nivoa vlasti,
- 2) Prihvatljivo i održivo rješenje pitanja vojne imovine,
- 3) Konačno utvrđivanje statusa Brčko Distrikta,
- 4) Fiskalna održivost i

5) Uspostava vladavine prava (što se ogleda kroz usvajanje državne strategije za procesuiranje predmeta ratnih zločina, zakona o strancima i azilu i strategije za reformu sektora pravde), kao i dva posebna uslova: potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i stabilna politička situacija.

U sistem upravljanja u BiH i dalje je uključena međunarodna zajednica. Zemlja je ostvarila vrlo ograničen napredak na ispunjavanju zahtjeva za zatvaranje OHR-a. Među ovim zahtjevima, primarni su oni koji se tiču raspodjele imovine između državnog i drugih nivoa vlasti, pitanje vojne imovine i ispunjavanje obaveza vezanih za konačno utvrđivanje statusa Brčko Distrikta. Rješavanje svih ovih pitanja potrebno je za kreiranje stabilnog i konstruktivnog političkog okruženja u zemlji.

Kada je riječ o demokratiji i vladavini prava, postignut je mali napredak u pogledu ustavne reforme, kao i na kreiranju funkcionalnih i efikasnih institucionalnih struktura. Vijeće ministara je usvojilo Akcioni plan za provođenje presude Evropskog suda za ljudska prava, ali bez rezultata.

Na funkcionisanje izvršnih i zakonodavnih tijela na državnom nivou i dalje negativno utiče prisustvo nacionalno orijentisanih aspekata. Administrativni kapaciteti Parlamenta su poboljšani, ali je koordinacija sa Vijećem ministara i entitetima i dalje slaba. Na funkcionisanje institucija vlasti na različitim nivoima i dalje utiče rascjepkano i nekoordinisano vođenje politike. Preduzeti su koraci na unapređenju administrativnih kapaciteta u vezi s imenovanjem nekih visokorangiranih službenika, uključujući i direktora Direkcije za evropske integracije. Ipak, ostale ključne pozicije su i dalje upražnjene. Potrebno je što prije usvojiti državni zakon o popisu stanovništva, koji je neophodan za dalji napredak u skladu sa evropskom agendom, te za društveni i ekonomski razvoj zemlje.

Postignuto je malo napretka u oblasti javne uprave, u kojoj se strategija reforme javne uprave sporo provodi. I dalje je slaba koordinacija između različitih nivoa uprave. Neophodno je ulagati održive napore kako bi se spriječilo

političko uplitanje i ograničila uloga koju stranačka pripadnost ima prilikom imenovanja. Dodatnu pažnju je potrebno posvetiti uspostavljanju profesionalne, odgovorne, transparentne i efikasne državne službe zasnovane na zaslugama i stručnosti. Na nivou države postoji jedan ombudsman, ali budžetska ograničenja ugrožavaju njegovu djelotvornost, te ih je potrebno otkloniti.

BiH je postigla ograničen napredak u unapređenju pravosudnog sistema. Usvojeno je novo zakonodavstvo vezano za Zakon o krivičnom postupku, ali je malo toga učinjeno na smanjenju broja neriješenih predmeta. Provođenje Strategije za reformu sektora pravde i Strategije za procesuiranje predmeta ratnih zločina i dalje je na najnižem nivou. Složenost zakonskog okvira, rascjepkanost pravosudnog sistema i odsustvo jedinstvenog budžeta i dalje odgađaju napredak ka nezavisnom pravosuđu. Visoki predstavnik je produžio mandate međunarodnih sudija i tužilaca koji se bave ratnim zločinima, nakon što vlasti nisu uspjele postići dogovor. Procesuiranje slučajeva ratnih zločina pred državnim sudom i dalje je uglavnom zadovoljavajuće, ali se mora popraviti na nivou entiteta i kantona.

BiH je postigla ograničeni napredak u rješavanju problema korupcije, koja i dalje predstavlja ozbiljan problem i prisutna je u mnogim oblastima. Započelo je sprovođenje Strategije i akcionog plana za borbu protiv korupcije. Uspostavljeno je tijelo za praćenje njihove provedbe i imenovan je vršilac dužnosti direktora. Određeni napredak je postignut u vezi s provođenjem preporuka koje je dala Grupa država Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije (GRECO). Procesuiranje slučajeva korupcije je i dalje na niskom nivou, a samo ograničeni broj slučajeva korupcije na visokom nivou rezultirao je pokretanjem postupaka. Nezadovoljavajuće provođenje zakonodavstva i problemi koordinacije između entiteta i dalje predstavljaju razlog za zabrinutost. BiH je potrebna jaka opredijeljenost i odlučne aktivnosti u borbi protiv korupcije.

Ograničeni napredak je postignut na području ljudskih prava i zaštite manjina. BiH je ratifikovala važnije međunarodne konvencije o ljudskim pravima, ali su potrebni održivi napor kako bi se osigurala njihova kvalitetnija provedba. Potrebno je ojačati provedbu domaćih presuda, uključujući presude Ustavnog suda BiH.

Građanska i politička prava se u velikoj mjeri poštuju. Određeni napredak je postignut na ujednačavanju krivičnih sankcija u zemlji. Ipak, još uvijek nije usvojen okvirni zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, koji je neophodan za usklađivanje sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Potrebno je osigurati pristup pravdi u građanskim i krivičnim suđenjima. Uslovi u zatvorima su

poboljšani, ali pretrpanost i zlostavljanje zatvorenika i dalje predstavljaju razlog za zabrinutost.

Državni i entitetski ustavi omogućavaju slobodu izražavanja i medija, te slobodu okupljanja i udruživanja, kao i slobodu religije. Ipak, postojeće zakonodavstvo nije u potpunosti sprovedeno. Povećan je politički pritisak na medije, kao i njihova etnička pristrasnost. Takođe je povećan broj slučajeva zastrašivanja novinara. Provedba reforme javnog emitovanja je odložena. I dalje se narušava nezavisnost Regulatorne agencije za komunikacije. Entitetske vlade su usvojile sporazume o saradnji sa civilnim društvom. Ipak, potrebni su dodatni napor kako bi se unaprijedio dijalog sa civilnim društvom i pružila podrška njegovom razvoju.

Malo napretka je postignuto u području ekonomskih i socijalnih prava. Ova prava štiti postojeći zakonodavni okvir, ali rascjepkanost je i dalje prisutna, a provedba još uvijek slaba. Sveobuhvatan državni Zakon o zabrani diskriminacije postoji, ali je područje njegove primjene ograničeno. Potrebno je unaprijediti zaštitu žena od svih oblika nasilja, kao i socijalnu zaštitu djece. Sistem socijalnih beneficija koji se zasniva na pravima negativno utiče na položaj ugroženih grupa, uključujući i mentalno oboljele. Nepriznavanje socijalnih partnera na državnom nivou i iscjepkani zakonodavni okvir ugrožavaju socijalni dijalog i ostvarivanje radnih prava.

Određeni napredak je postignut na području poštivanja i zaštite manjina i kulturnih prava. Prema Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, u BiH postoji 17 nacionalnih manjina i tri konstitutivna naroda - Bošnjaci, Hrvati i Srbi. Kada je riječ o međuetničkim odnosima, broj podijeljenih škola (dvije škole pod jednim krovom) je smanjen, a u većinu škola je uveden zajednički devetogodišnji plan i program. Ipak, odvajanje djece u školama po etničkim linijama i dalje ostaje problem. Uprkos povećanju finansijskih sredstava za provedbu Strategije za Rome, ova manjina se i dalje suočava sa vrlo teškim životnim uslovima i diskriminacijom. Neupisivanje u matične knjige rođenih i dalje otežava njihov pristup osnovnim socijalnim i ekonomskim pravima. Potrebni su dalji koraci na unapređenju provedbe Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina.

Određeni napredak je postignut u vezi sa izbjeglicama i interno raseljenim licima. Usvojena je državna Strategiju za podršku procesu povratka i osiguranje pravilne provedbe Aneksa VII Dejtonsko - pariškog mirovnog sporazuma. Ipak, malo napretka je postignuto u pogledu osiguranja integracije u lokalne zajednice i održivosti povratka.

*Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ
m.idrizovic@kfbih.com*

*Svim našim članicama i
poslovnim partnerima
želimo sretnu i uspješnu 2011. godinu!*

*Vaša
Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne I Hercegovine*